

תרגול מקיף במערכת הצורות מתוך בחינות הבגרות בְּהַלִימָה לְמִקוּד קִיץ תשפ"ה

*חלק מן הסעיפים בשאלות הבגרות שונו כדי להתאימם למיקוד.

חורף תש"ף

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

12. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש ובסוגריים אותו הפועל מנוקד. ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
כמויות האשפה מעידות (מְעִידוֹת) שמדובר בתופעה רחבה.	עִוָּה	הפעל
הסיור נערך בלילה שבו מפנים (מְפַנִּים) את הפסולת.	פָּנֵאָה	פיעל
הסיור אינו מותיר (מוֹתִיר) ספק בנוגע לשאלה היכן ערכו התושבים את קניותיהם.	יָתַר	הפעל
ברשתות המרכולים צומצם (צֹמֵצֵם) השימוש בשקיות ניילון.	צָמַצַם	פועל
ד"ר יעל פרג מתמחה (מְתַמְחָה) בכלכלת הסביבה.	מְחַוָּה	הפעל
הפגיעה בעסקים מקומיים מעוררת (מְעוֹרְרָת) מחאה בארצות הברית.	עוֹרָר	פעל
במחקר השתתפו (הִשְׁתַּתְּפוּ) 500 נערים ונערות.	שָׁתַף	הפעל

13. לפניך חמישה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

• בזכות המבחר הגדול באתרי הקניות אני תמיד **מוצאת** (מוציאת) את מה שאני מחפשת.

קדם

• אנשים רבים הודו כי הם מעדיפים לציין כתובת **מומצאת** (ממציאת) ולא את כתובתם האמיתית.

הוספה

• בני הנוער בישראל **מוציאים** (מוציאים) על קניות באינטרנט סכום חודשי קטן בהרבה מן הסכום שבני הנוער מוציאים בארצות הברית.

הסלום

• באתרי קניות רבים יש הסברים למי שאינם **מתמצאים** (מתמציאים) בקניות ברשת.

הגוסה

• אם לא **נמצא** (נמצא) מתנה מתאימה בחנות בקניון, נחפש בחנויות המקוונות.

קדם

א. ציין ליד כל משפט את הבניין של הפועל המודגש בו.

ב. (1) מבין חמשת הפעלים המודגשים במשפטים, איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש?

מציין

(2) ציין את השורש שלו. קדם

(3) ציין את השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים האחרים. קדם

ג. ליד כל אחד משני הפעלים שלפניך, כתוב את שם הפועל שלו ואת שם הפעולה באותו הבניין.

מוצאת (מוציאת) קדם, מציין

מוציאים (מוציאים) קדם, מציין

14. א. לפניך משפט, ובן שתי מילים מודגשות.

• המוצרים ה**אַרוּזִים** **נְאַרְזִים** מחדש לצורך שליחתם בדואר.

(1) ציין נכון או לא נכון ליד כל אחד מן המשפטים שלפניך.

• שתי המילים שייכות לאותו הבניין. לא נכון

• שתי המילים גזרות מאותו השורש. נכון

• שתי המילים משמשות במשפט באותו חלק דיבור. לא נכון

(2) בחר באחד מן המשפטים ה**לא נכונים**, והסבר בעזרת שימוש במונחים דקדוקיים מדוע הוא אינו נכון.

בארוזים - בניין ק"ס

בנארוזים - בניין נ"ס

ב. לפניך משפט מטקסט 1.

הפער בין שְׁלוּחַ יבשתי לשילוח אווירי מבחינת פליטת גזי חממה הוא עצום.

לפניך ארבע מילים מודגשות שנגזרו מן השורש ש-ל-ח.

שְׁלוּחַ, שְׁלִיחוֹת, הַשְּׁתֻלְחוֹת, שְׁלִיחָה של חבילות מחו"ל נעשתה נפוצה.

(1) איזו מן המילים המודגשות אינה נוטה במשקלי שמות הפעולה?

הקף אותה.

(2) ציין מעל כל אחד משלושת שמות הפעולה את הבניין שאליו הוא שייך.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

11. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של הפעלים המודגשים.

הבניין	השורש	הפועל	
פועל	אָפַּן	המנהיג הנרקיסיסט מאופיין (מְאָפֵּן) בחשיבות עצמית.	(1)
הפעל	רוּם	סביר להניח שאנשים ירימו (יְרִימוּ) גֶבֶה.	(2)
נפעל	כִּוֵּן	מנהיגים צנועים נכונים (נְכוֹנִים) להקשיב לדעות של אחרים.	(3)
פיעל	שָׁוַה	שוו (שָׁוָה) בנפשכם שאדם כלשהו יטען שהוא בעל כריזמה.	(4)
נפעל	עָשָׂה	העולם סביבנו ייעשה (יַעֲשֶׂה) מקום טוב יותר, אם מנהיגים צנועים ינהלו אותו.	(5)
קעל	טָבַח	בגלל צרכים פסיכולוגיים שטבועים (טְבוּעִים) בנו, אנחנו בוחרים במנהיגים כריזמטיים.	(6)
הפעל	לְהוֹכִיחַ	מנהיג הבטוח בעצמו אינו צריך להוכיח (לְהוֹכִיחַ) את צדקת דרכו.	(7)

12. א. לפניך חמישה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) חברי כנסת ^{לנייה} **עונים** (עונים) כיום על שאלות גם באמצעות האינטרנט.
- (2) מנהיגים נרקיסיסטים ^{לנייה} **מונעים** (מונעים) גם מן הצורך בכוח ושליטה.
- (3) החוק אינו ^{לנייה} **מונע** (מונע) מחברי מפלגה לטוס לכינוסים בחו"ל.
- (4) כלי הרכב של פמליית ראש הממשלה ^{לנייה} **נעים** (נעים) ברחובות בליווי משטרת.
- (5) דברי המנהיג ^{לנייה} **נעמו** (נעמו) לציבור.

בטבלה שלפניך, מייין את הפעלים המודגשים לשלוש קבוצות על פי הגזרה.

נחי ל"י/ה	נחי ע"ו/ו	שלמים
זינים	אונים גים	זינה זינה

ב. לפניך שני משפטים.

- (1) מנהיגים אותנטיים **נועצים** (נועצים) בדעתם של אחרים.
- (2) בזמן שיחה אנחנו בדרך כלל **נועצים** (נועצים) עיניים בבו שיחנו. השלם את הטבלה שלפניך.

גוף	בניין	שורש	הפועל
נסגרים	נסגל	נסגל	נועצים (משפט 1)
אפגרים	קפ	קפ	נועצים (משפט 2)

הקף את שם הפועל של הפועל **נועצים** (נועצים) שבמשפט (1).

להיוועץ (להועץ), **לייעץ** (ליעץ), **לנעוץ** (לנעץ), **להתייעץ** (להתייעץ)

13. א. לפניך קטע קצר, ובו מודגשות שלוש מילים בצורת הבינוני.

מיכל מאמינה (מֵאֲמִינָה) שהחלטות של רונן יהיו נכונות מכיוון שהוא מתייעץ עם הצוות, ויש לו סיכוי להשיג תוצאות טובות בעבודתו. הוא הוכיח שהוא מנהל (מְנַהֵל) טוב, אבל הוא גם אדם מופנם (מְפֻנָּם), והיא חוששת שאנשי הצוות לא יתחברו אליו.

שבץ בטבלה שלפניך את שלוש המילים המודגשות בקטע, וציין בנוגע לכל אחת מהן את השורש ואת הבינוני שלה.

כמו כן בעמודה האחרונה הקף את חלק הדיבור של כל אחת מן המילים ששיבצת.

צורת הבינוני	שורש	בניין	הקף את חלק הדיבור הנכון
מֵאֲמִינָה	אִמַּן	הפעל	שם עצם / שם תואר / פועל
מְנַהֵל	נָהַל	פעל	שם עצם / שם תואר / פועל
מְפֻנָּם	פָּנַם	הופעל	שם עצם / שם תואר / פועל

ב. לפניך ארבעה משפטים, ובהם שמות פעולה.

- (1) טריאתלון הוא ענף ספורט אולימפי המשלב שחייה, רכיבה על אופניים וריצה (ריצה).
- (2) בהתנהגות הוותרן יש משום ריצוי (ריצוי) אחרים על חשבון טובתו האישית.
- (3) לשכת רואי החשבון יוזמת מהלך של הרצת (הרצת) מועמד מטעמה לנשיאות הלשכה.
- (4) יש אירועים שמצריכים התרוצצות (התרוצצות) רבה בין חנויות.

- הקף את שם הפעולה היוצא דופן מבחינת השורש.
- מהו השורש המשותף לשלושת שמות הפעולה האחרים? הקף את התשובה הנכונה.

ר-ו-ץ ת-ר-ץ ר-צ-י/ה

15. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- (1) הציבור מחפש מנהיג שהוא **ביצועיסט** (בְּצוּעִיִּסְט).
- (2) הציבור מעדיף הנהגה שבה ה**מדינאי** (מְדִינָאִי) מחויב למדיניותו המוצהרת.
- (3) אחד מראשי ממשלת בריטניה היה **בנקאי** (בְּנָקָאִי) בצעירותו.

- א) מהי דרך התצורה המשותפת לכל המילים המודגשות? בסיס וצורך סגור
- ב) בחר באחת מהמילים ופרט את דרך תצורתה.
בנק ממוסד הסולג'א'
- ג) איזה רכיב מעניק למילה שבחרת בסעיף ב את משמעותה? מהי המשמעות?
הרכיב: סולג'א' מנצח המילה: בנק ממוסד

ב. לפניך משפט.

- ההנהגה **מסירה** (מְסִירָה) מעליה אחריות.
במשפט זה מודגשת המילה **מְסִירָה**. ציין את השורש ואת הבניין של מילה זו.
השורש: סוּר הבניין: הפעיל
- בהקשר אחר המילה **מְסִירָה** משמשת שם פעולה.
כתוב את השורש של שם פעולה זה. סוּר
- ג. האקדמיה ללשון העברית אישרה את השימוש במילה **ראשה** (רְאִשָּׁה) –
רְאִשָּׁת ממשלה, ראשת עיר).
מהו **סוג** הצורן הסופי (גזירה או נטייה) במילה **ראשה**, ומהי משמעות צורן זה?
סוג הצורן הסופי: נטייה משמעות הצורן: ראשה

קיץ תשע"ט

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

11. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).

ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הבניין	השורש	הפועל	
התפעל	שנ"ה	הדרך שבה אנו צורכים מידע השתנתה (השתנתה) לחלוטין מאז כניסתו של האינטרנט לחיינו.	(1)
פעל	ע"צ	אופן הצגת החדשות מהירח נועד (נועד) ליצור אמינות.	(2)
פועל	פיר"ם	בעיתון לא פורסמה (פְּרָסְמָה) כל התנצלות.	(3)
ק"ל	חוש	לעיתים הקוראים אינם חשים (חָשִׁים) בסאתירה.	(4)
פעל	ע"ר	מנהיגים מערערים (מְעַרְעְרִים) את הלגיטימיות של גופי תקשורת.	(5)
הפעל	וה"ל	בהודו הובילו (הוּבְּלוּ) ידיעות כוזב לידי מקרי אלימות מזעזעים בקרב אזרחים.	(6)
הפעל	רו"ם	כבר בימי מלחמת העולם השנייה פורסם מידע מוטעה כדי להרים (לְהָרִים) את מורל החיילים.	(7)

12. א.

לפניך ארבעה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) החדשות "מן הירח" הוצגו באופן שנועד **לשוות** (לשוות) להן אמינות.
- (2) בכתבה **הושו** (השווה) מחירי הדירות בארץ למחירי הדירות בחוץ לארץ.
- (3) בשיעור ביולוגיה **ישווה** (ישווה) המורה את פעילות הלב לפעילות של משאבה.
- (4) הישגיו של התלמיד בלימודים **השתוו** (השתוו) להישגיו בשנה שעברה.

- ציין את השורש המשותף לכל הפעלים המודגשים. שווה

- ציין את הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

לשוות (לשוות) ביעל הושו (השווה) הופעל
ישווה (ישווה) הפעל השתוו (השתוו) התפעל

- כתוב שם עצם מן השורש של הפעלים המודגשים. שוויון

ב.

לפניך ארבעה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) בימינו הידיעות **מופצות** (מופצות) במהירות.
- (2) לאחר פרסום הכתבה הוא קיווה שהאדמה **תפצה** (תפצה) את פיה ותבלע אותו.
- (3) חברת פייסבוק **פיצתה** (פצתה) את התובע בגין פרסום לשון הרע.
- (4) זוהי תופעה **נפוצה** (נפוצה).

בטבלה שלפניך, מייין את הפעלים המודגשים לשתי קבוצות על פי השורש.

פ-ו-י	פ-צ-י/ה
אופצו	אפצה
נפוצה	פיצתה

13. א. (1) לפניך שתי קבוצות של שמות פעולה. בכל קבוצה יש שם פעולה יוצא דופן מבחינת הבניין.

בכל אחת מן הקבוצות, הקף את שם הפעולה היוצא דופן מבחינת הבניין, וציין את הבניין המשותף לשמות הפעולה האחרים.

I. הוֹרְדָה, הִטְעִיָה, הִתְאַם, הִבְנֶה, הִלְיָכָה

II. תִּרְגוּם, פִּרְנָסָה, בִיעָרָה, תִּאֹר, בִּקְשָׁה

הבניין המשותף: פִּעֻלָּה

(2) ציין את השורש של כל אחד משמות הפעולה שלפניך.

הִטְעִיָה הטע הִבְנֶה הבנ בִּקְשָׁה בקש

ב. לפניך הנחיה לזיהוי ידיעת כזב, ובה מילים מודגשות.

שימו לב לכותרת. בִּדְקוּ אם היא קשורה לתוכן או אם היא מְגַזְמֶת, דְרָמָטִית, מְעַצְבֶּנֶת במיוחד או לאֲרָאֵלִית.

(1) מבין המילים המודגשות בהנחיה העתק את שני שמות התואר שהם

צורת בינוני, וציין את הבניין של כל אחד מהם.

צורת בינוני: מוֹדָעִים הבניין: הוֹפֵא
צורת בינוני: מְעַצְבֶּנֶת הבניין: פִּעֻלָּה

(2) ציין נקודת דמיון אחת בתצורתם של שמות התואר האחרים (שאינם צורות בינוני)

שבהנחיה.

מִסִּים + צוּרָן סוֹפִי

(3) ציין את השורש ואת הבניין של הפועל שימו שבהנחיה.

השורש: שִׁים הבניין: קֵל

(4) באיזה זמן (דרך) נוטים הפעלים שימו, בִּדְקוּ שבהנחיה? צוּרָן

(5) בעברית יש דרכים נוספות לניסוח הנחיות.

כתוב בדרך אחרת את ההנחיה: "בִּדְקוּ אם היא קשורה לתוכן".

בִּדְקוּ אם היא קשורה לתוכן.

15. א. לפניך קטע ובו מילים מודגשות.

"פקודת העיתונות" היא פקודה אשר נחקקה בימי שלטון המנדט הבריטי בארץ-ישראל, ונועדה לאפשר לשלטונות לפקח ביעילות על העיתונות בארץ. על פי פקודה זו, כדי להוציא לאור עיתון נדרש רישיון מן הממשל ולשלטון יש זכות להפסיק את פעולתו של העיתון, אם לדעתו הוא מפרסם ידיעות המהוות סכנה לשלום הציבור. עם הקמת המדינה בשנת 1948 אימצה ממשלת ישראל פקודה זו. במהלך השנים הוטחה ביקורת קשה על קיום הפקודה. המבקרים טענו שהיא גורמת להתערבות יתר של השלטון בחופש הפעולה של אמצעי התקשורת, שהיא משפיעה על זהות העיתונים, וכן שהיא מנוגדת לערך העיתונות החופשית. בסופו של דבר, בוטלה הפקודה בשנת 2017.

מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות על פי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
פקודה	עונו
שלטון	יעל
סט	חופש
ביקורת	הוב
היטל	

ב. (1) לפניך רשימת צירופים ובכל צירוף מילה מודגשת.

מבין המילים המודגשות הקף את שלוש המילים שהצורן הסופי בהן הוא צורן נטייה.

גרוני יבש מידע שקרי סוכנות ידיעות
רשתות חברתיות תפוצה רחבה של מידע מדען חלל

(2) לפניך משפט ובו מילה מודגשת.

אדם זה פיקח, רהוט בדיבורו, ודעתן.

• מהו סוג הצורן הסופי במילה דעתן שבמשפט הנתון?

הקף את התשובה הנכונה.

צורן גזירה / צורן נטייה

• כתוב משפט או צירוף, ושבץ בו את המילה דעתן כך שסוג הצורן הסופי בה

יהיה אם מזה שהקפת.

באתן של חברות "א"ף מקופאג אל"

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

11. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד). ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל	
פעל	קרא	ההתמכרות למשחקי וידאו נקראת (נקראת) "הפרעת גיימינג".	(1)
פעל	גמל	המשחקים מתגמלים (מתגמלים) את השחקנים בנקודות זמן שונות.	(2)
הפעל	יצא	האתגרים מוציאים (מוציאים) את השחקנים ממצבי הנוחות שלהם.	(3)
הפעל	חיל	החוקרים מחילים (מחילים) את מסקנותיהם על דור חדש של משחקים טיפוליים.	(4)
פעל	כונה	הטכניקה מכונה (מכונה) "פרס משתנה".	(5)
פעל	גילה	המדיה החברתית ומשחקי הווידאו מצליחים לפתות (לפתות) את הילדים.	(6)
הפעל	ורד	גרסת המשחק הורדה (הורדה) במיליוני מחשבים בעולם.	(7)

12. א. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

(1) במשחק מחשב השחקן חייב להחליט לאן לכוון ומתי **לירות** (לירות).

(2) המנהל **הורה** (הורה) למזכירה לזמן מועמדים לריאיון.

(3) בשנת 1995 השיקה חברת מייקרוסופט את הדפדפן "אינטרנט אקספלורר", ובכך

נורתה (נורתה) יריית הפתיחה בקרב על הדפדפן הפופולרי בעולם.

• מהו השורש המשותף לכל הפעלים המודגשים? הקף את התשובה הנכונה.

י-ר-ת י-ר-י/ה ר-ו-י/ה ר-ת-י/ה

• כתוב את הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

לירות ק"ל, הורה החזיק, נורתה נפתח

• כתוב את שם הפועל של הפועל הורה. להורה

• לפניך משפט, ובו מודגשת מילה.

בהרצאה דיבר **הורה** (הורה) על ההתמכרות של בנו למשחקי המחשב.

ציין מהו השורש של המילה הורה במשפט זה. הר"ה

ב. לפניך משפט, ובו שתי מילים מודגשות בקו.

שֶׁ שֶׁ **מהירות** גלישה גבוהה מאפשרת תגובות **מהירות** על המהלכים במשחק.

ציין מעל כל מילה המודגשת בקו את חלק הדיבור שלה: פועל, שם עצם, שם תואר.

13. א. לפניך היגדים שהוצגו למשתתפים בסקר שמטרתו לבדוק את מידת התמכרותם לטלפון החכם.

בהיגדים הודגשו מילים במשקלי שמות פעולה.

- ההתעסקות (התעסקות) בטלפון החכם שלי תופסת חלק חשוב בחיי.
- קשה לי להימנע משימוש (שימוש) בטלפון החכם שלי גם בזמן בילוי (בילוי).
- פגישה (פגישה) עם אנשים, שיחה (שיחה) עם חברים ועוד.
- אני בודקת כל הזמן אם יש לי הודעות (הודעות).

(1) בטבלה שלפניך מיון את המילים המודגשות לפי הבניינים.

קל	פיעל	הפעיל	התפעל
פגישה שיחה	שימוש בילוי	הודגש	התעסקו

(2) ציין את השורש של כל אחת מן המילים שלפניך.

בילוי (בילוי) ביל שיחה (שיחה) שח
הודעות (הודעות) הודע

ב. לפניך רשימת שמות של משחקי ילדים, ובה מילים מודגשות.

חבילה עוברת, מחבואים, סבתא סורגת,
צוללות, פרה עוברת, איש תלוי

(1) מבין המילים המודגשות העתק את כל המילים שהן צורות בינוני.

עוברת, סבתא, צוללות, איש תלוי

(2) בחר שתי מילים אחרות, שאינן צורות בינוני, וכתוב את המשקל של כל אחת מהן באותיות קט"ל.

מיפה ראשונה: ראש הפעל: קרא
מיפה שנייה: מחבואים הפעל: מחב

15. א. לפניך קטע על פי טקסט 3, ובו מילים מודגשות. האם **השתעשעות** "חסרת מחשבה" במשחקי מחשב שמטרתם לגבור על זומבים וחייזרים יכולה לשפר את כישורי החשיבה? על פי מחקרים, משחקי מחשב שיפרו **מגוון** כישורים בקרב אנשים ששיחקו בהם **בקביעות**. יכולת הריכוז שלהם – **עיקרון** חשוב בלמידה – השתפרה, וכן השתפרה **מהירות** עיבוד המידע שלהם. אחת החברות מפתחת משחק **טיפולי** שמקורו במשחק **מסחרי** ומטרתו לשפר את הקשב, אולם יידרש עוד זמן עד שה**קהילה המדעית** תכיר באופן רשמי במשחקים כאלה.

מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות על פי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
השגשג	א-הירוכ
איוון	א-נסחרי
קבוע	א-סופוס
ינס	א-צפוי
עיתרון	
קהילה	

ב. "גיימר" (gamer) הוא חובב מושבע של משחקי וידאו ושל משחקי מחשב ומקדיש זמן רב למשחקים עצמם, לדיון בהם ולקריאה עליהם. בשל הצורך בחלופה עברית למילה "גיימר", הציעה האקדמיה ללשון העברית שתי אפשרויות והעמידה אותן לבחירת הציבור. **משחקן** **משחקאי**

(1) ציין באיזו **דרך תצורה** בחרה האקדמיה ללשון העברית

ליצור את שתי החלופות האלה. בסיס וצורן סופי

(2) בחר באחת מן החלופות, ופרט את דרך תצורתה.

אנשתי סיומ - מן - משחקן של כל מקצוע

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.
 11. א. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
 ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל	
הפעל	ו/ה"ן	טראומת ההסללה הובילה (הובילה) את ורטהיימר להשיק את הפרויקט שלו.	(1)
נפאל	ע"ו/ח	ההכוונה לבתי הספר המקצועיים נעשית (נעשית) על פי יכולות התלמיד.	(2)
הפעל	זו"ן	התעשיינים מתלוננים (מתלוננים) על מחסור באלפי עובדים.	(3)
קל	נה"ו	ההסללה ההפוכה בישראל נהוגה (נהוגה) לא מעט שנים.	(4)

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, והשלם את הטבלה שאחריהם.
 (1) התעשיינים מתלוננים על מחסור באלפי עובדים, ופתרון אינו נראה באופק.
 (2) אם משרד החינוך יפתח עוד בתי ספר מקצועיים, נראה שינוי כבר בעשור הקרוב.

גוף	זמן	בניין	שורש	הפועל
נס"ר	ביטני (הווה)	נפאל	רא"ו/ה	נראה (משפט 1)
אפקרים	עתידי	קל	נא"ו/ח	נראה (משפט 2)

13. א. לפניך משפט, ובו מודגשות בקו שלוש מילים בצורת הבינוני.

תעשיינים מתקשים למצוא עובדים מיומנים.

ציין בטבלה שלפניך את השורש ואת הבניין של כל מילה מודגשת. הקף את חלק הדיבור של כל אחת מן המילים המודגשות.

צורת הבינוני	שורש	בניין	הקף את חלק הדיבור הנכון
מתקשים (מתקשים)	ק"ש"ת	היפ"ח	שם עצם שם תואר פועל
עובדים (עובדים)	עב"ב	ק"ל	שם עצם שם תואר פועל
מיומנים (מיומנים)	י"א"ן	פ"ו"ח	שם עצם שם תואר פועל

ב. לפניך שלושה צירופים, ובהם מודגשים שמות פעולה.

ציין ליד כל שם פעולה את הבניין שלו.

- חוויית (חֻוִּית) למידה
 - הסללה (הִסְלָלָה) הפוכה
 - שדרוג (שִׁדְרוּג) המילה "כסף"
- ק"ל
 תפ"ל
 פ"א

- ב. לפניך שבעה משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה. מייך את המילים בטבלה שלפניך על פי השורש.
- (1) יש תחומי לימוד ש **רצוי** (רְצוּי) להעמיק בהם.
 - (2) הטבות לבוגרי מסלולים מקצועיים **ימריצו** (יְמַרְיצוּ) תלמידים רבים יותר ללמוד במסלולים אלה.
 - (3) **רצינו** (רְצִינוּ) מאוד להצליח במיזם, ולכן השקענו בו שעות רבות של עבודה.
 - (4) גור הכלבים שאספנו לביתנו אינו מפסיק **להתרוצץ** (לְהִתְרוֹצֵץ) משמחה.
 - (5) המנהלת החדשה היא בחורה **נמרצת** (נְמַרְצָת), וכבר הובילה את הצוות שלה להצלחות בתחום.
 - (6) תלמידים הלומדים על פי תוכניות ההבעה בעל פה **מרצים** (מְרַצִים) לבני כיתתם על מגוון נושאים.
 - (7) בשיעורי ההתעמלות המורה **מריצה** (מְרִיצָה) את תלמידיה סביב חצר בית הספר.

מ-ר-צ	ר-נ-צ	ר-צ-י/ה
2- ימריצו 5- נמריצו	4- אהרועץ 7- מריצה	1- רצוי 3- רצינו 6- מרצים

15. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם שמות מודגשים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- הפרויקט החדש של סטף ורטהיימר, הקמת מגמה **מקצועית (מקצועית)** בבתי ספר בארץ, נועד לפתור את בעיית ה**מחסור (מחסור)** בכוח אדם.
 - מעצב הטקסטיל מתקשה למצוא תופרים מיומנים, וה**מלונאי (מלונאי)** מתקשה למצוא עובדים **איכותיים (איכותיים)**.
 - במערכת החינוך מעדיפים תעודת בגרות עיונית על **תעודה (תעודה)** מקצועית. בטבלה שלפניך מייין את השמות המודגשים על פי דרך התצורה שלהם.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
אחטר אלצה	אקצולטר אלוציו איכוג"פ

ב. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

מְלוּכָה, מְנוּחָה, מְשִׁימָה, מְרִיבָה

תְּנַאי, גְּלַאי, קְנַאי, רְמַאי

ג. לפניך שמות של ארבעה כלי טיס.

דְּאוֹן, אֲוִירוֹן, רְחֶפֶן, מְטוֹס

(1) הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) מהי דרך התצורה של השם שהקפת? בסיס וצורן סופי

(3) מהי דרך התצורה המשותפת לשאר המילים? שורש ומשקל

קיץ תשע"ח

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

10. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל	
הגפא	זכ"ו	הניסיון המצטבר (מְצַטְבֵּר) במהלך החיים מאבד את ערכו.	(1)
קף	רא"ו/ה	שכבת הגיל של המבוגרים לא מקבלת את ההזדמנות שהיא ראויה (רְאוּיָה) לה.	(2)
הגפא	שנ"ו/ה	המעסיק הביע תקווה שבעתיד ישתנה (יִשְׁתַּנֶּה) המצב.	(3)
הפעיל	יו"ס"פ	ככל שנקדש את החדשנות, יוסיפו (יוֹסִיפוּ) הזקנים ויאבדו את ערכם.	(4)
הפעיל	כו"ו	הקשישים מביאים (מְבִיאִים) נקודת מבט מתקופה אחרת.	(5)
פוא	אנ"ה	הייתכן שוותיק הרופאים ימונה (יִמְנֶה) למנהל המחלקה?	(6)
פ"א	קמ"ן	נדרש מאמץ כדי לדמיין (לְדַמְיִן) את עצמנו בעתיד.	(7)

11. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) סבי הישיר (הישיר) מבטו אליי. הפליא
- (2) בטקס יום העצמאות הושרו (הושרו) פזמונים העוסקים באהבת הארץ. הולא
- (3) נוכחותם של מבוגרים עשויה להשרות (להשרות) אווירה נעימה במקומות עבודה. הפליא
- (4) "יישר (יישר) כוח", בירך המחנך את התלמיד המצטיין. קא
- (5) עובד מבוגר ישרת (ישרת) היטב את צורכי החברה. פיא
- (6) נהוג כי במסיבת הסיום המורדות שרות (שרות). קא
- (7) אם תשרו (תשרו) את העדשים במים, משך הבישול שלהן יתקצר. הפליא

א. ציין ליד כל משפט את הבניין של הפועל המודגש במשפט.

ב. מיינ בטבלה שלפניך את הפעלים המודגשים על פי הגזרה.

שלמים	נחי פ"ו	נחי ע"ו	נחי ל"ו
ישר	הישר ישר	הושרו שרו	להשרו תשרו

12. א. לפניך צירופים, ובהם מודגשים שמות פעולה.

בקרת (בְּקָרַת) איכות הרגל (הִרְגַּל) טוב תפעול (תְּפַעֵל) אתר התרוממות (הִתְרוֹמְמוֹת) רוח בניית (בְּנִית) תוכניות הנפת (הִנְפֹּת) הדגל מיין בטבלה שלפניך את שמות הפעולה על פי הבניין.

פֶּעַל (קל)	הפעיל	פיעל	התפעל
בָּנִי (בְּנִי)	הִרְגַּל הִנְפֹּת (הִנְפֹּת)	בָּנִי (בְּנִי) הִנְפֹּת	הִנְפֹּת

ב. שמות במשקלי שמות פעולה יכולים לעיתים לציין לא רק פעולה, אלא לציין גם שמות עצם מוחשיים.

לפניך שני זוגות משפטים, ובכל זוג מודגש פעמיים אותו שם: פעם השם מציין פעולה, ופעם הוא מציין שם עצם מוחשי. בכל זוג משפטים הקף בק את השם המציין פעולה.

זוג I: • סיימתי את הִאֲרִיזָה של המזוודה בערב שלפני הטיול.

• לאחר פתיחת המוצר השלך את הִאֲרִיזָה לפח הכתום.

זוג II: • אף על פי שחבריי הציעו לי לבוא איתם לטיול, לא הלכתי כי הרגשתי

שההִזְמָנָה שלהם לא הייתה אמיתית.

• סבי קיבל בדואר הִזְמָנָה ליריד התעסוקה.

ג. לפניך משפט ובו צורות בינוני מסומנות בקו.

למה מעסיקים בישראל אינם מעסיקים עובדים מבוגרים?
פואלם למאלם למגור

ציין מעל כל צורת בינוני במשפט את חלק הדיבור שהיא שייכת לו: שם עצם, שם תואר או פועל.

14. א. לפניך קטע ובו תשעה שמות מודגשים.

"כאן גרים"

המשרד ל**שוויון חברתי** בשיתוף עם משרד הבינוי וה**שיכון** ועם **התאחדות** הסטודנטים ייסד את התוכנית "כאן גרים". סטודנטים שישתתפו בתוכנית יזכו במגורים **בעלות** סמלית בבתיהם של אזרחים ותיקים, ובתמורה יהיו מחויבים ל**פעילות** חברתית עם האזרח הוותיק בהיקף של 160 שעות בשנה. מטרת התוכנית היא להקל את בדידות האזרח הוותיק, להגביר את תחושת **הביטחון** שלו, לעודד את הסטודנטים ל**מעורבות** קהילתית ולסייע להם בהתמודדות עם מחירי **השכירות** הגבוהים. מיין בטבלה שלפניך את השמות המודגשים על פי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורת סופי
שוויון שיכון התאחדות	חברתי שכירות פעילות אזרחים

ב. לפניך שתי קבוצות של שמות.

I. חוואי, **בדאג**, מילונאי, רעיונאי

II. **יבואן**, שקדן, פטפטן, קבלן

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

ג. לפניך קבוצת שמות.

הטסה, הקמה, **הלכה**, הבנה

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

ד. לפניך קבוצת שמות.

תקנון, שאלון, חידון, **מחשבון**

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורת הסופי.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

10. לפניך שבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש. ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל	
פוי"א	כ"ו/ו	לאחר שנים כונתה (כְּנָתָה) האולימפיאדה של היהודים "המכבייה".	(1)
נפ"א	נ"ו/א	המכביות נועדו (נוֹעְדוּ) להציג בפני העולם את תרבות הגוף היהודית המתפתחת.	(2)
נפ"א	ב"ו/ו	לקראת המכבייה הראשונה נבנה (נִבְנָה) איצטדיון.	(3)
פוי"א	ג"ו/ו	המכבייה השנייה תוכננה (תִּכְנְנָה) להיות "מכביית עלייה לארץ".	(4)
פוי"א	ק"ו/ו	ההתכנסות היהודית באה לבטא (לְבַטָּא) אמת פשוטה: אנחנו עם אחד.	(5)
הופ"א	ק"ו/ו	תובנה זו נשמעת מובנת (מוֹבְנָת) מאליה לישראלים רבים.	(6)

11. א. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) המכבייה הראשונה **תרמה** (תְּרָמָה) להרמת המורל בקרב יושבי הארץ.
 - (2) היא ה**רימה** (הִרְיָמָה) את קרנה של התנועה הציונית בקרב יהדות התפוצות.
 - (3) האירוע **רומם** (רִוְמָם) את רוחם של המשתתפים.
 - (4) הארגון **מתרים** (מִתְרִים) את הציבור לשם בניית איצטדיון חדש.
 - (5) מנהלי הקבוצה **מתרים** (מִתְרִים) בשחקן שאם ימשיך בהתנהגותו המחפירה, הוא לא ישתתף בגמר.
 - (6) היזהר שלא **תרומה** (תְּרָמָה) על ידי מוכרי הכרטיסים הרבים שבכניסה.
- בטבלה שלפניך, מיין את הפעלים המודגשים לשלוש קבוצות על פי הגזרת.
 - ציין את מספרי המשפטים שבהם מופיעים הפעלים.

שלמים	נחי ע"יו	נחי ל"י/ה
(1) תרמה	(2) הרימה	(5) מתרום
(4) מתרום	(3) רומם	(6) תרומה

- כתוב את שם הפועל של הפועל **מתרים** במשפט (4) התרומה
- כתוב את צורת העבר, נסתרים של הפועל **מתרים** במשפט (5) התרוי

ב. לפניך שלושה משפטים, ובהם שלוש מילים מודגשות.

- (1) לרכיב הספורט נוסף גם **המניע** (מְנִיעַ) של חיזוק הקשר בין יהדות התפוצות לארץ.
 - (2) כיום כמעט אין זכר לחזון של יקותיאל שארץ-ישראל תהיה מרכז רוחני לתפוצות ואמצע **למניעה** (מְנִיעַת) התבוללות.
 - (3) באותה תקופה ספורטאים יהודים היו **מנועים** (מְנוּעִים) מלהשתתף באולימפיאדה.
- מבין המילים המודגשות **הקף** את המילים שהאות מ"ם הראשונה שבהן היא שורשית.
 - בטבלה שלפניך מיין את שלוש המילים המודגשות לשתי קבוצות לפי הבניין.

קל	הפעיל
מנעת	מניע
מנועים	

12. לפניך מילים מודגשות מתחום הספורט הנוטות במשקלי שמות הפעולה.

היאבקות (האֵבְקוֹת)

שחייה (שְׁחִיָּה)

התעמלות (הַתְעַמְלוֹת)

אגרוף (אֶגְרוֹף)

חתירה (חֲתִירָה)

מיגור (מְגוֹר) – בלועזית: נוקאאוט. מכת אגרוף שאחריה היריב אינו מסוגל לעמוד שוב על הגליו.

הורדת (הוֹרְדָת) ידיים

ריצת (רִיצָת) משוכות

א. בטבלה שלפניך מניין את המילים המודגשות הנוטות במשקלי שמות הפעולה, לפי הבניין.

התפעל	פיעל	הפעיל	נפעל	פִּעֵל (קל)
הִתְעַמְלוּ	אֶגְרוּ אִיָּרוּ	הוֹרְדוּ	הִטְאֶקְרוּ	שָׁחִי הַ חֲתִירָה רִיצָת

ב. קשתות (קִשְׁתוֹת) היא ענף ספורט שבו קולעים למטרה בחץ וקשת.

ציין מהי דרך התצורה של המילה קִשְׁתוֹת.

בִּסְמִי + צוּרָן סִפִּי

13. א. לפניך מונחים מתחום האימון הגופני שחידשה האקדמיה ללשון העברית.

- מסילת כושר – מתקן לאימוני כושר המוכר בשם הליכון.
- מאוץ (ספרינט) – מרוץ תחרותי למרחקים קצרים.
- מונה פסיעות – מכשיר הנישא על גוף האדם ומונה את פסיעותיו על ידי חישת תנועת הגוף.
- לחצית – מכשיר קפיצי לחיזוק שרירי היד.

(1) מייך בטבלה את המילים המודגשות שלפניך לשתי קבוצות לפי דרך התצורה.

הליכון (הליכון) מאוץ (מאוץ) מונה (מונה) פסיעות לחצית (לחצית)

שורש ומשקל	בסיס וצורת סופי
מאול מונה	הליכון לחצית

(2) ציין את השורש של כל אחת מן המילים שדרך תצורתן היא שורש ומשקל.

מאול - אולץ
מונה - מני'ה

ב. עשרות אלפי רצים ורצות ישתתפו הלילה במרוץ הלילה של תל אביב.

- מהו השורש המשותף למילים המודגשות? רנץ
 - מהו חלק הדיבור של המילים רצים ורצות במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.
- שם עצם, שם תואר, פועל, תואר הפועל

ג. בכל מכבייה נבחר אחד הספורטאים לשאת את לפיד המכבייה.

לפניך כמה מילים.

הקף את המילה המתאימה לכנות את נושא הלפיד, והסבר את תשובתך במונחים דקדוקיים.

לפידון (לפידון) לפידון (לפידון) לפידות (לפידות) לפידיה (לפידיה)

הסבר:

המילה לפידון נוצרה מכסים - לפיד ומצורת סוסי א | 7 | 1
 למשלוחתו בא מקצוץ, כפי שהלפידן תפקידו
 לפידון - את לפיד המכבייה.

14. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות, (1)-(3). בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) קערית תבנית שקית מפית
(2) חזון רצון שעון גאון
(3) יהלומן מהפכן הרפתקן קשקשן

ב. לפניך רשימת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.
סליחה משימה משיכה תמיכה

ג. לפניך שני משפטים, ובהם שתי מילים מודגשות.

- (1) קובעי המדיניות ניסו להילחם באנטישמיות באמצעות עריכת המכבייה.
(2) הרמה המקצועית של התחרויות החובבניות ירודה.

שתי המילים המודגשות מסתיימות בצורן סופי.

מדיניות מסתיימת בצורן הסופי ות, וחובבניות מסתיימת בצורן הסופי ות.

- ציין את סוג הצורן הסופי של כל אחת מן המילים המודגשות: צורן גזירה / צורן נטייה.

מדיניות צורן גזירה חובבניות צורן נטייה

- ציין את המשמעות של הצורן הסופי של כל אחת מן המילים.

מדיניות שם צורן מופשט חובבניות צורן נקבה רבות

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

11. א. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד). ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הפועל	השורש	הבניין
(1) פחות ופחות אנשים רוצים לעסוק בפעילות שמתגרת (מאתגרת) אותם.	א.ת.ג.	פ.י.ח.
(2) אני מתבונן (מתבונן) בצעירי דור זה.	ה.ו.נ.	ה.פ.ח.
(3) אני כמה (כמה) להבין את ילדי דור ה-Y.	כ.מ.ה.	ה.פ.ח.
(4) אני חס (חס) על התבגרותם הפה מוקדמת.	ח.ו.ס.	ה.פ.ח.
(5) מנות הטלויזיה שספג הדור החדש מגיל אפס לא הותירו (הותירו) מקום לתמימותו.	י.ו.ת.	ה.פ.ח.
(6) ילדי דור ה-Y חוו (חוו) רוע, אגרסיה ובוגדנות.	ח.ו.י.	ה.פ.ח.
(7) הם גורשו (גרשו) מגן עדן.	ג.ר.ש.	פ.ו.ח.

ג. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

— השימוש בטלפון החכם מתאים כיום לכל אדם.

— צעירים רבים ממרים את פי הוריהם.

— דור ההורים מפנים אט-אט את יתרונות הטכנולוגיה הדיגיטלית.

- איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגזרה? מתאים
- מהי הגזרה של פועל זה? שלמים
- מהי הגזרה של שני הפעלים האחרים? נ.י.ה. / נ.י.ה. הפואל ב.י.ו. או ה.ט.
- בהקשר אחר אפשר לנתח אחד משלושת הפעלים בדרך נוספת. מהו פועל זה? אפני
- שבץ פועל זה במשפט משלך שיבטא את דרך הניתוח הנוספת.

חברי מפנים אל הצורה האחרת.

12. א. לפניך משפטים, ובהם מודגשים שמות במשקלי שמות פעולה.

- המשחק האנושי היה **הכנה** (הִכָּנָה) לחיים ותשתית של תרבות.
- המשחקים של דור ה-Y הם בבחינת **הימנעות** (הִמְנָעוּת) מן החיים וניווון התרבות.
- עם הזמן החרדה מ**שיעמום** (שִׁעְמוֹם) עולה.
- הדעת נותנת שלא צפוי **שינוי** (שִׁנוּי) מרחיק לכת.
- דור ה-Y פיתח יכולת **התנסות** (הִתְנַסּוּת) מהירה בתוכנות חדשות.
- צעירי דור ה-Y דורשים הערכה ו**הוקרה** (הוֹקְרָה).
- מכיוון שאפשר לשוחח עם קבוצה רחבה של שותפי רשת, ה**שיחה** (שִׁיחָה) פנים אל פנים נעשית משעממת.

מיין בטבלה שלפניך את שמות הפעולה המודגשים לפי בניינים.

פֶּעַל (קל)	נפעל	פיעל	התפעל	הפעיל
שִׁיחָה	הִיאֲמַעֲלוּ	שִׁינְאוּ שִׁנוּי	הִתְנַסּוּ	הִכָּנָה הוֹקְרָה

ב. לפניך משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- בה בעת אודה ו**אתוודה** (אֶתְוַדֶּה), יצורים אלה משפיעים על דור ההורים.
 - הצעירים מגדירים את הרגעים המאושרים שלהם ו**חווים** (חוֹוִים) אותם אחרת.
 - ישראל **נסחפה** (נִסְחָפָה) בגל המחשוב.
 - האפליקציות הממוחשבות **הרגילו** (הִרְגִּילוּ) את הצעירים שדברים נעשים עבורם.
- כתוב את שם הפעולה (באותו הבניין) של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

- אתוודה: הִתְוַדַּעַת
- חווים: חִוּוּ
- נסחפה: הִסְחָפוּ
- הרגילו: הִרְגִּילוּ

14. א. לפניך קטע, ובו מילים מודגשות.

דור ה-Y הוא הדור הראשון שנולד לתוך עולם **ממוחשב**. לכל אורך מהפכת המחשב **האישי** בני דור ה-Y היו החלוצים בשימוש בכלים הדיגיטליים: מחשב, אפליקציות בטלפון **הסלולרי** ועוד.

הפיתוח ה**טכנולוגי** ה**מהיר** השפיע מאוד על דרך החשיבה ועל סגנון החיים של בני דור ה-Y, אך הייתה לו השפעה מועטה על בני דורות קודמים. העולם הדיגיטלי יצר פער **תרבותי** בין צעירי דור ה-Y לבין הוריהם והורי הוריהם. הנה כי כן בשעה שצעירים אלה פיתחו ידע **נרחב** בתוכנות חדשות, הוריהם ומוריהם דשדשו מאחור. עם זאת הרשת יצרה מוקד עניין **משותף** לבני דור ה-Y ולהוריהם.

- מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות בקטע? ל סטנדרט
- מיין בטבלה את המילים המודגשות בקטע, על פי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
מאוחשב	אוישו
מהיר	סלולרי
נרחב	תרבותי
משותף	תרבות

ב. לפניך משפט, ובו שתי מילים מודגשות.

צעירי דור ה-Y רוצים לשפר את יכולתם המקצועית.

- שתי המילים "יכולתם" ו"מקצועית" מסתיימות בצורן סופי. מהו סוג הצורן הסופי המשותף לשתי המילים האלה? הקף את התשובה הנכונה.

צורן גזירה

צורן נטייה

- כתוב ליד כל מילה את המשמעות של הצורן הסופי שלה.

יכולתם: ש"כ"ו

מקצועית: נקבה יחידה

- לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

I. הקריאה (קריאה) של בני הנוער מסתכמת במסרונים קצרים.

II. הכתובת על החרס שנתגלה בחפירות אינה קריאה (קריאה) בגלל

פגעי הזמן.

- באיזה משפט יש במילה "קריאה" צורן נטייה? II

- ציין את המשקל של המילה "קריאה" בכל אחד מן המשפטים.

המשקל של "קריאה" במשפט I: קריאה

המשקל של "קריאה" במשפט II: קריאה

15. האקדמיה ללשון העברית פנתה לציבור התלמידים והזמינה אותנו להמציא חלופה לצעצוע

ששמו הלוועזי "ספינר".

א. לפניך כמה מן ההצעות לחלופה למילה "ספינר":

סבסבת (סבסבת), חוגית (חוגית),

סחרירון (סחרירון), מסבב (מסבב)

לפניך טבלה. מייין בה את ההצעות לקבוצות, לפי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
סקסג	חז'ג
מסבב	סחרירון

ב. בחר מכל עמודה בטבלה שם אחד, והסבר את שיקול הדעת בקביעתו. התייחס לשורש, למשקל, לבסיסים ולצורן.

סקסג - שורש סקס"ד (היחידה של סל"ל במשמור של אבסורד)

(כמו שרשור בספינר) + משקל קטלג במשמור של כלי אומכס"ר.

חז'ג - חז'ג (מכש"ל שמוקדק"ל אלוו איוג הימס"ה) + איוג אפקט"ה

תלמידים רבים טוענים שהספינר אינו רק לצורכי משחק, והיו אף שהציעו לקרוא לו

מרגיעון (מרגיעון).

מה ההבדל בין "מרגיעון" ובין "סחרירון" מבחינת המשמעות?

מרגיעון - מכש"ל שנוצ"ל אהרז"ץ, בנינוצ"ל אסחרירון -

מכש"ל שמסוגל למגיר"ה וצורק אסחריר"ה (משמור)

המ"ל מנוצ"ל

- ג. הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת הגזרה.
מלוכה (מְלוּכָה), מנוחה (מְנוּחָה), מבוכה (מְבוּכָה), תלוּנה (תְּלוּנָה)
- הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.
כפית (כַּפִּית), מפית (מַפִּית), שקית (שִׁקִּית), **ידית** (יָדִית)
- הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת משמעות המשקל.
 מתפרה (מִתְפַּרֵּה), משטרה (מְשֻׁטָּרָה), **משפחה** (מְשֻׁפָּחָה), משתלה (מְשֻׁתָּלָה)
- לפניך ארבע מילים.
מלון (מְלוּן), **שעון** (שִׁעוֹן), מכון (מְכוּן), מזון (מְזוּן)
- הקף את המילה שלא נוצרה בדרך של שורש ומשקל.
- הסבר במה שונה המילה שהקפת משלוש המילים האחרות.
 המילה **שעון** נוצרה מזכ"ס שדה + צ'ון ע"י
 סופי און קממאר א' א' אנש'ר
 שאי המילוי נוצרו ז'יך א' שורש זמקל.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

11. א. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד). ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל	
קל	קש"ר	תנועות הנוער הארץ-ישראליות היו קשורות (קְשׁוּרוֹת) לתנועות שדגלו בקדמה סוציאלית.	(1)
נפאל	נס"פ	מיזמים חדשים נוספו (נוֹסְפוּ) לפעילויותיהן של תנועות הנוער.	(2)
הפעל	פ"ע	שיתוף תנועות הנוער ופנייה אליהן מעידים (מְעִידִים) על הערכה כלפיהן.	(3)
נפאל	נפ"ל	צריך להיזהר (לְהִזָּהֵר) מלראות בחינוך בתנועה פתרון קסם.	(4)
פאל	פנ"ל	החברה הישראלית מתגמלת (מְתַגְמֶלֶת) על הצטיינות ועל הישגים אישיים.	(5)
קל	ק"ל	בשנות השמונים נוצר צורך לתור (לְתוֹר) אחר יעדים חדשים.	(6)
הופאל	ת"ו"ל/ה	בעבר הותווה (הֻתְּוָה) מסלול מוגדר להגשמה.	(7)

12. א. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- ססמת הצופים היא "היה נכון!" (נכון). נפא
- אדם זה כן (כן) במעשיו ובדבריו. קא
- "האם יש בכוחן של תנועות נוער **לכוון** (לכוון) סולידריות חברתית?" פא
- האם אתה **מוכן** (מוכן) לטיול? פא
- תנועות הנוער **כינו** (כנו) זאת "הגשמה עצמית". פא
- החניכים **הכינו** (הכינו) את הפעולה. הפעל

(1) מבין המילים המודגשות הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש.

(2) ציין את השורש של המילה היוצאת דופן. כנ"ה

(3) ציין את השורש המשותף למילים המודגשות האחרות. כנ"ה

(4) ציין לאחר כל משפט את הבניין של המילה המודגשת בו.

ב. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

• התנועה **חרתה** (חרתה) על דגלה יעדים לאומיים וחברתיים.

• המציאות **השתנתה** (השתנתה).

• התנועה **ענתה** (ענתה) על צורכי השעה.

• ההנהגה הפוליטית לא **כפתה** (כפתה) על התנועה את תפיסת עולמה.

(1) מבין הפעלים המודגשים הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת הגזרה.

(2) ציין את הגזרה המשותפת לפעלים המודגשים האחרים. נל"ה

(3) כתוב את שם הפעולה של הפועל **כפתה** המודגש במשפט האחרון. כפ"ה

13. לפניך קטע, ובו שמות פעולה מודגשים.

תנועות הנוער חתרו לכינונו של עולם שבו יזכו גם השכבות החלשות בחברה לדיור ולתזונה הולמים ולשירותי (שירותי) חינוך טובים. כמו כן תנועות הנוער דגלו ברעיון התקומה הלאומית ופעלו להעלאת (העלאת) המוני עולים לארץ. כל התנועות היו אמונות על השתלבות (השתלבות) חבריהן במערך ההגנה על חיי היהודים. תנועות הנוער היו מסגרת של חינוך מודרני ששאב את ההשראה (השראה) שלו מתורות תיקון (תיקון) עולם בידי האדם. תנועות הנוער בארץ היו מסגרת שאפשרה הזדהות (הזדהות) עם ערכי החברה החשובים. תרומתן של תנועות הנוער באה לידי ביטוי (ביטוי) גם בתרבות העברית. הן השפיעו על השירה (שירה) והריקוד וסייעו בהפצת (הפצת) השפה העברית ובהפיכתה לשפת ההוראה (הוראה) בבתי הספר בארץ.

א. מיינ בטבלה שלפניך את שמות הפעולה המודגשים לפי בניינים.

פֶּעַל (קל)	פיעל	הפעיל	התפעל
שירה	שירת	העלאתה	השגאלקוה
	תיקון	השכאה	הצצה
	ביטוי	הפצה	
		הוואה	

ב. ציין את השורש של שמות הפעולה שלפניך.

השתלבות ש"ל"ג
 שירה ש"ר
 הפצת פ"צ"ה

ג. לפניך הכותרת של טקסט 3 ובה הודגשה המילה "בניין", הכתובה בה פעמיים.

"תנועות הנוער: בניין חברה או בניין למשחקי חברה?"

לאחת מן המילים המודגשות יש משמעות של שם פעולה.

המר אותה בשם פעולה מאותו השורש וכתוב מחדש את הכותרת.

בניין חברה או בניין למשחקי חברה

14. א. בטקסט 1 נכתב שתנועות הנוער תרמו לעיצוב סגנון הלבוש הישראלי.

ברוח זו לפניך משפטים שבהם פועלי לבוש.

בעברית **לובשים** (לֹבְשִׁים) בגדים, ואז **פושטים** (פוֹשְׁטִים) או **מסירים** (מְסִירִים) אותם.

את הכובע **חובשים** (חוֹבְשִׁים), כפפות **עוטים** (עוֹטִים), ותכשיטים **עונדים** (עוֹנְדִים).

את הנעליים **נועלים** (נוֹעְלִים), ואז **חולצים** (חוֹלְצִים) אותן.

כתר **שמים** (שָׁמַיִם) על הראש.

(1) • הקף את הפועל שאיננו מבניין קל.

• ציין את השורש ואת הבניין של הפועל שהקפת.

השורש: ל"ו הבניין: הכ"ל

(2) כתוב את שם הפועל של הפועל **שמים**. לשם

ב. לפניך קטע, ובו מילים מודגשות.

תנועות (תְּנוּעוֹת) הנוער הארץ-ישראליות היו ברובן **תולדה** (תּוֹלְדָה) של תנועות הנוער הציוניות בגולה, שקמו בעקבות ה**התעוררות** (הַתְּעוֹרְרוֹת) של בני הנוער בארצות שבהן צמחו. הסיבה העיקרית להתעוררות הייתה ה**תביעה** (תְּבִיעָה) של הנוער ל**זכותו** (זְכוּתוֹ) לקבוע את גורלו בעצמו ולמתוח **ביקורת** (בִּיקוּרַת) על חברת המבוגרים.

(1) מבין המילים המודגשות, הקף את המילה שיש בה אות תי"ו שורשית.

(2) העתק את שאר המילים המודגשות וציין את השורש של כל מילה.

תנועות - נו"ץ	לכוננו - כ"ל"ה
תולדה - ל"ד"ה	ביקורת - ב"ק"ר
התעוררות - ע"ר"ר	

15. א. לפניך קטע ובו מילים מודגשות.

בריאיון (רְאָיוֹן) שהתפרסם בביטאון (בִּטָּאוֹן) של אחת מתנועות הנוער אמר אחד הרכזים: "בתנועה שלנו יש ניסיון (נִסְיוֹן) להגדיר מהו טוב ומהו רע. בפעולות בתנועה אנו עוסקים בהקניית ערכים חשובים כמו ערך השוויון (שְׁוִיוֹן), המאבק בגזענות ועידוד דיאלוג". גם בעלון (עֵלוֹן) של התנועה נכתבו דברים דומים, והודגש היתרון (יְתָרוֹן) של ההשתתפות בתנועת הנוער על פני פעילויות אחרות.

- (1) מבין המילים המודגשות, הקף את המילה שנוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי.
- (2) ציין את משמעות הצורן הסופי במילה שהקפת. כגון צורן
- (3) מיין בטבלה שלפניך את שאר המילים המודגשות לשתני קבוצות על פי המשקל.

(רְאָיוֹן) שוויון + תכין	(רְאָיוֹן) ר'איון, ג'יסאון, ניסיון
--------------------------------	--

- ב. (1) לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה. אלימות, מנהיגות, איכות, זכות
- (2) לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת המשקל. תעופה, תקומה, תפוסה, תאוצה
- ג. לפניך משפט, ובו מילה מודגשת. תנועות הנוער הן מסגרת לשיח ערכי (עֵרְכִי).
(1) המילה ערכי מסתיימת בצורן סופי. מהו סוג הצורן הסופי? הקף את התשובה הנכונה. צורן גזירה / צורן נטייה
(2) ציין את משמעות הצורן. לשם מלאך

16. בטקסט 1 נכתב: "תנועות אלה חתרו אפוא לכינונו של עולם שבו גם תושבי הפריפריה [...] יזכו לדיור ולתזונה הולמים".

האקדמיה ללשון העברית פנתה לציבור בבקשה לסייע לה במציאת חלופה עברית למילה הלועזית פריפריה. אחת ההצעות הייתה המילה שוּלָה. הצעה זו עוררה זעם בציבור, ראה הכותרת שלפניך.

(על פי ynet — ידיעות אחרונות [23/6/16]. אוחזר מ־www.ynet.co.il)

(1) הסבר מדוע התעורר זעם בציבור על ההצעה "שוּלָה" כחלופה למילה "פריפריה".

למילה שולה קונטציה שלילית, לא אנשים הנהלתיים
 גשולים לא יחזרה, כאלו שהם אינם אשונים, ולכן הוגזרה
 הכוונה

(2) בטבלה שלפניך מובאות הצעות נוספות למילה "פריפריה", והן ממוינות לקבוצות על פי השורש שלהן.

ציין בטבלה שלפניך את השורש של כל קבוצת מילים.

מְרַחֵקָה רְחוּקִית מְרַחֶקֶת	מְעַטֶּפֶת עוֹטֶפֶה מְעַטֵּף עוֹטֵף	הַמְלִיץ חֲמִלָה חֲמִלָה חֲמִלָה חֲמִלָה חֲמִלָה	המילים
רַחֵק	עֲטֹף		השורש

(3) מבין המילים בטבלה העתק מילה אחת שנוצרה בדרך של שורש ומשקל ומשמעות המשקל היא מקום.

עוֹטֵף (כמו עוטף ציפה)
 מרחקה - משקל המקלף הוא משקל המקומה, כמו מרחקה,
 משקלה, מצבקה וכו'.

חורף תשע"ז

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

12. א. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

הבניין	השורש	הפועל
פואל	מכרר	(1) מערכות החינוך תוכננו (תְּכַנְנֻ) לפי צורכי החברה במאה ה-19.
הואל	קא"ה	(2) מערכות החינוך התאימו לתקופה שבה הן הוקמו (הוֹקְמוּ).
קא"ה	כפ"ה	(3) ממשלות רבות כופות (כוֹפֹת) מבחנים סטנדרטיים על בתי הספר.
הפעל	צע"ה	(4) ממשלות מאמינות כי מתן הזדמנות להיבחן שוב יעלה (יַעֲלֶה) את ממוצע הציונים.
הפעל	קצ"ה	(5) רובינסון מודה (מוֹדֶה) שיש גם צדדים חיוביים במערכת החינוך.
הואל	שר"ש	(6) בשנים האחרונות השתרשה (הִשְׁתַּרְשָׁה) התפיסה שיש לטפח תלמידים יצירתיים.
נפאל	קצ"ה	(7) כדי להיווכח (לְהוֹכִיחַ) בתרומתה של היצירתיות לחינוך, די לראות את התפתחות הטכנולוגיה.

ב. כתוב את שם הפועל של הפועל **יעלה** (יַעֲלֶה) שבמשפט (4).

לפעל

כתוב את צורת עבר, נסתב של שם הפועל **להיווכח** (לְהוֹכִיחַ)

שבמשפט (7). נאכח

13. לפניך משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה (בסוגריים אותה המילה מנוקדת).

- השדות **מוצפים** (מוצָפִים) במי הנהר שגאה.
 - בעריכת לוח השידורים מתחשבים בטעמים של ה**צופים** (צופִים).
 - ה**צפת** (הצָפֶת) השוק במוצרים מיובאים עלולה לפגוע בתעשייה המקומית.
 - **צפוי** (צָפוּי) לנו חורף קר מן הרגיל.
 - **מצפים** (מְצַפִּים) מן המייקרים לחשוב ביצירתיות.
 - נמרה **נצפתה** (נְצַפְתָּה) באזור הנגב.
 - עלינו לעמדת ה**תצפית** (תְצַפִּית) כדי להתבונן בנוף.
 - לאחרונה **צפה** (צָפָה) ועולה השאלה כיצד לפתח חדשנות.
- א. מין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות על פי השורש.

צ-פ-י/ה	צ-ו-ף
<p>צופים צפוי מצפים נצפתה</p>	<p>מוצפים הצפת צפה</p>

- ב. לפניך שניים מן הפעלים המודגשים לעיל.
- ציין את הבניין של כל אחד מהם.
- נצפתה (נְצַפְתָּה) הצפה
- צפוי (צָפוּי) הצפה
- ג. מן המילים המודגשות, העתק את שם הפעולה וציין את הבניין שלו.
- שם הפעולה הצפה (הצָפָה)
- הבניין הפעיל
- ד. (1) לאיזה חלק דיבור שייכת המילה **צופים** (צופִים) שבמשפט לעיל.
- שם צפוי
- (2) כתוב משפט שבו המילה **צופים** (צופִים) תשמש חלק דיבור אחר.
- הילדים צופים בטלוויזיה.

14. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- כשאסיים את עבודתי, אוכל לנוח.
 - אצה לי הדרך, לכן אגביר את קצב ההליכה.
 - "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי" (תהלים כג, ד).
- (1) ציין את הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

אסיים (אָסִים) פִּיט
 אוכל (אוֹכֵל) קָח
 אצה (אָצָה) קָח
 אגביר (אֲגַבִּיר) הַפְעִיל
 אירא (אִירָא) קָח

- (2) • הקף רק את הפועל שהאות אל"ף הראשונה שבו היא שורשית.
- ציין את השורש של הפועל שהקפת: א"ל
- בפעלים האחרים האות אל"ף הראשונה משמשת מוספית.
- כתוב את משמעותה: א"ל (א"ל מ"ל)

ב. נתח את הפעלים המודגשים בטבלה שלפניך.

גוף	זמן	בניין	שורש	
נסתה	צדו	פועל	תצ"ת	נאום השרה תוזמן (תְּזַמֵּן) לשעת צפיית השיא.
נסתה	צדו	הופעל	זמ"ן	השרה תוזמן (תְּזַמֵּן) לנאום בכנס.

15. א. לפניך חמישה משפטים על פי הטקסטים, ובכל אחד מהם מודגש שם.

- יצירתיות היא תהליך של הפעלת ה**דמיון** (דמיון).
 - כמה מן המיזמים הם: יצירת צעצועים מלגו, תכנות משחק או צילום **סרטון (סרטון)**.
 - אלמנט נוסף הוא הנחלת הרעיון ש**כישלון** (כשֶׁלֹון) יכול להיות חיובי.
 - יש לנו **תיאבון** (תֵאבֹון) עצום ללמידה.
 - ה**פתרונות** (פְתֹרֹונות) שמציע רובינסון קיצוניים לא פחות.
- (1) מבין השמות המודגשים, הקף את השם שנוצר בדרך של בסיס וצורן גזירה סופי.
- (2) ציין את צורן הגזירה הסופי בשם שהקפת, ואת משמעות הצורן הסופי בשם זה.

צורן הגזירה הסופי: ix

משמעות צורן הגזירה הסופי: הקפה

(3) מייין את ארבעת השמות המודגשים הנותרים לשתי קבוצות על פי משקלם.

קבוצה I: מיון, פתרון (משקל קטילון)

קבוצה II: כישלון, תיאבון (משקל קטילון)

ב. לפניך שישה צירופים, ובכל אחד מהם מודגש שם.

הַרְצָאָה מרתקת, הַמְצָאָה מעניינת, הַבְנִיָה של ידע, הוֹרְאָה אחרת, מְחַאָה ציבורית, מְרַפְאֵת שיניים
מייין את השמות המודגשים בטבלה שלפניך.

גזרת נחי ל"א	גזרת נחי ל"ה
המצאה	הרצאה
מחאה	הזנה
	הוראה

ג. לפניך ארבעה צירופים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת. הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת המשקל, וציין את השורש שלה. תוֹפְעֵת טבע, תוֹבְעֵת כללית, תוֹצְאֵת המבחן, תוֹדְעֵת שירות השורש של המילה היוצאת דופן: ת"צ

16. א. באקדמיה ללשון העברית טרם נקבעה חלופה למילה הלועזית "מייקר". לפניך החלופות שדוברי העברית משתמשים בהן.

יִצְרָן, יוֹצֵר, תַּחְבִּיבָן, מְמַצֵּיא,
 יִצְרָנַי, מְפַתַּח, עֲשֵׂן, בּוֹרָא

(1) בטבלה שלפניך, מיין את המילים לשתי קבוצות על פי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
<p>ל 3 כן י 3 ר א 3 א א 3 א</p>	<p>ת 3 דין י 3 נ ע 3 ין</p>

(2) מהי המשמעות המשותפת למשקלים ולצורנים הסופיים

במילים שלעיל? ג'ל' תפקיד

ב. לפניך ארבעה שמות.

הקף את השם שאינו צורת בינוני.

מוֹקֵד, מוֹכֵר, תוֹפֵר, מוֹשֵׁל

ג. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) מְקוֹצֵעַן, מְנַעוֹלָן, מְסַעְדָן, מְעַדָן

(2) הַשְׁתַּהוּת, הוֹגְנוּת, הַתְּרַגְשׁוּת, הַיִּשְׂרָדוּת

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

11. א. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).
ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
חלוצי החינוך הלאומי חשו (חָשׂוּ) שיש לחזק את הזיקה של הנוער לארצו.	ח.ו.שׁ	קף
הטיולים השתלבו (הִשְׁתַּלְּבוּ) בתהליך הבניית הזהות הלאומית.	ש.ל.ב	היפאל
לאחר מלחמת יום הכיפורים נוספו (נוֹסְפוּ) לטיולים תכנים בתחום איכות הסביבה.	נ.ס.פ	נפאל
בטיולים כיום אפשר לבלות (לְבַלֹּת) בפינות פיקניק ובברכות מים.	ל.ב.ל	פתי"ה
רבים מן הטיולים כיום מאופיינים (מְאֻפְּיָנִים) בפעילויות חברתיות.	מ.א.פ	פואל
המדריכה הפנתה (הִפְנִיחָה) אותי לחובש.	פ.נ.ת	הפתי"ה
כששמענו על היציאה לטיול נמלא (נִמְלָא) לבנו שמחה.	נ.מ.ל	נפאל

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגש פועל.

(1) הקלע יורה (יֹרֵה) חצים למטרה.

(2) המדריך יורה (יֹרֵה) לנו את הדרך.

- במה צורות הפועל נבדלות זו מזו? הקף את התשובות הנכונות.
- בשורש בבניין בזמן בגוף
- פרט את תשובותיך.

הקלע יורה - בניין קף, זמן הווה
המדריך יורה - בניין הפתי"ה, זמן עתיד

12. א. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- לאחר מלחמת ששת הימים חשו ישראלים רבים שהם **שבים** (שָׁבִים) אל ארץ אבותיהם.
 - החלוצים **יישבו** (יִשְׁבּוּ) את עמק יזרעאל.
 - הסיפור **שנה** (שָׁנָה) את לבי.
 - המדריכים **הושיבו** (הוֹשִׁיבוּ) אותנו בקבוצות.
 - המדריכה ביקשה מכל החניכים: "**שבו** (שָׁבוּ) על הקרקע".
 - אדם זה **שבוי** (שָׁבוּי) בסיסמאות ריקות.
 - המדריך **השיב** (הִשִּׁיב) על שאלות החניכים.
 - לקראת ארוחת הצהריים **התיישבנו** (הִתְיַשְׁבַּנוּ) מתחת לעץ.
 - התרמיל שאבד לי **הושב** (הוֹשֵׁב) אליי.
- (1) בטבלה שלפניך מיין את הפעלים המודגשים לשלוש קבוצות, על פי השורש שלהם.

ש-ו-ב	ש-ב-י/ה	י-ש-ב
שָׁב	שָׁב	שָׁב
הִשִּׁיב	הִשִּׁיב	הִשִּׁיב
הִתְיַשְׁבַּנוּ	הִתְיַשְׁבַּנוּ	הִתְיַשְׁבַּנוּ

(2) העתק שני פעלים השייכים לאותו בניין, וציין את הבניין שלהם.

שָׁב, הִשִּׁיב, הִתְיַשְׁבַּנוּ
 הבניין: שָׁב

ב. לפניך שלושה משפטים. בכל אחד מן המשפטים מודגש שם.

מן השורשים המצוינים בטבלה, ציין את השורש של כל אחד מן השמות.

- בטיול ראינו **מושבה** (מוֹשְׁבָה) של נמלים. שָׁב
- כל חניך קיבל **תשובה** (תְּשׁוּבָה) על שאלותיו. שָׁב
- גוזל של עוף דורס משוחרר מן ה**שבוי** (שָׁבוּי) לאחר החלמתו. שָׁב

13. א. לפניך שמות פעולה בבניינים שונים.

השוואה, הסתודדות, בריחה, התארגנות, הודעה, הבנה, לידה, דאגה, קימה, התנסות

מיין בטבלה את שמות הפעולה לפי בניינים, וציין את הבניין של כל קבוצה.

הפעיל	הגוף	ק"פ
השואה	הסתודדות	בריחה
הלידה	התארגנות	הודעה
הדאגה	התנסות	הבנה

ב. לפניך הנחיות לטיול מוצלח.

- **לשתות** (לשתות) הרבה מים. שתיה
- **להתוות** (להתוות) דרך. תוויה
- **לא לתעות** (לתעות) בדרך. תעויה
- **להשתטות** (להשתטות) קצת. שטתיה

— ציין את הגזרה המשותפת של שמות הפועל המודגשים.

גזתיה

— ציין ליד כל אחד משמות הפועל את השורש שלו.

— כתוב שם עצם (אך לא שם פעולה) הנגזר מן השורש של שם

הפועל להשתטות (להשתטות). שטת

13. א. לפניך שמות פעולה בבניינים שונים.

השוואה, הסתודדות, בריחה, התארגנות, הודעה, הבנה, לידה, דאגה, קימה, התנסות

מיין בטבלה את שמות הפעולה לפי בניינים, וציין את הבניין של כל קבוצה.

הפעיל	התפעל	הפעיל
השואה הנצחה הבנה	הסתודדות התארגנות התנסות	הריחה הלידה הדאגה הקימה

ב. לפניך הנחיות לטיול מוצלח.

- לשתות (לשתות) הרבה מים. שתיה
 - להתוות (להתוות) דרך. תוויה
 - לא לתעות (לתעות) בדרך. תעויה
 - להשתטות (להשתטות) קצת. שטירה
- ציין את הגזרה המשותפת של שמות הפועל המודגשים.

נא"ה

- ציין ליד כל אחד משמות הפועל את השורש שלו.
- כתוב שם עצם (אך לא שם פעולה) הנגזר מן השורש של שם הפועל להשתטות (להשתטות). שטות

14. א. לפניך שמות בתחום הטיול, הסיירות והגאוגרפיה.

מתלול (מְתָלוּל) — מדרון תלול

חולית (חולִית) — דיונה, גבעה של חולות נודדים

מחנאות (מְחַנְאוֹת) — פעילות פנאי בחיק הטבע הכוללת

הקמת מחנה ולינה באוהל או תחת

כיפת השמים

מצוק (מְצוּק) — סלע זקוף וגבוה המתרומם בזווית אנכית

מאהל (מְאֵהַל) — מחנה של אוהלים

מיין בטבלה שלפניך את השמות לשתי קבוצות על פי דרך תצורתם.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
אִתַּחַסַּף אִצוּק אִתַּחַסַּף	חוֹלִית אִחְנַאוֹת

ב. לפניך שתי קבוצות (1)-(2) של שמות צמחים ארץ-ישראליים. המילים המודגשות הן שמות תואר.

(1) ישית מצויה (מצויה),
 סגולית מחומשת (מחמשת),
 יצהרון מכסיף (מכסיף),
 דובדבן שרוע (שרוע) (בתמונה)

(2) עציון פרסי (פרסי), מסורן סרגלני (סרגלני)

• כתוב את הבניין שממנו נגזר כל אחד משמות התואר בקבוצה (1).

מצויה (מצויה) קִי

מחומשת (מחמשת) פִּלְע

מכסיף (מכסיף) הפִּצִיף

שרוע (שרוע) קִי

• דרך התצורה של שמות התואר בקבוצה (2) היא בסיס וצורן סופי.

בחר באחד השמות בקבוצה (2) ופרט את דרך תצורתו.

פִּרְסִי + י' / סִרְגֵּלְנִי + ו'!

15. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם הנוצא דופן מבחינת הגזרה.

- (1) קריין בכיין קניין זכיין
(2) מרמה מצוה משנה משחה

ב. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם הנוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) יהלומן תעשיין מסעדן שקדן
(2) עלייה תיקייה תמיהה שגיאה
(3) פתרון ירחון ספרון רבעון

ג. לפניך רשימת מילים. הקף את המילה שיש בה צורן נטייה.

- מבוכה מלוכה מתונה מלונה

ד. לפניך שלושה משפטים ובהם מודגשת המילה שנתני.

- (1) כל מה שהייתי צריך לדעת למדתי בטיוח השנתני. צורן נטייה
(2) אני עוד זוכר את שנתני הראשונה בבית הספר. צורן נטייה
(3) כל הלילה נדדה שנתני ולא הצלחתי להירדם. צורן נטייה

• ציין את סוג הצורן הסופי (צורן נטייה או צורן גזירה) שיש במילה "שנתני" בכל אחד מן המשפטים.

• לפניך שתי המילים שנה, שינה

ציין ליד כל אחת מהם את מספר המשפטים שבהם היא הבסיס של המילה "שנתני" המסומנת בקו.

שנה (שְׁנָה) 2

שינה (שִׁנָּה) 3

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

11. א. לפניך שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד). ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
השקעה בחינוך לתזונה בת־קיימה תניב (תְּנִיב) פרות.	נ"ב	הפעיל
קיומם של תנאי סביבה מתאימים לבני אדם מותנה (מְתַנֶּה) בתפקוד התקין של המערכת האקולוגית.	תנ"ה	הפעיל
יש לעורר (לְעוֹרֵר) בציבור מודעות להשפעותיה של תעשיית המזון על הרגלי הצריכה שלנו.	ע"ר	פיעל
כל אדם יכול (יְכוֹל) לשנות את הרגלי התזונה שלו.	יכ"ל	קל
הילדים התנסו (הִתְנַסּוּ) באכילת מזונות חדשים.	נ"ס"ה	התפעיל
תשתיות כדור הארץ מידרדרות (מִדְרֶדְרוֹת) בקצב מהיר.	דר"ר	התפעיל
הגננות דחו (דָּחוּ) את מסיבת הסיום למועד אחר.	דח"ה	קל

ב. לפניך שני משפטים, ובהם מודגשות שתי צורות פועל.

(1) סימני הפגיעה בכדור הארץ **גלויים** (גְּלוּיִים) לעינינו.

(2) בדבש **מצויים** (מְצוּיִים) רכיבי מזון החשובים לחי ולצומח.

- במה צורות הפועל נבדלות זו מזו? **הקף** את התשובה הנכונה.
- בבניין בזמן בגוף **בגזרה**
- הסבר את תשובתך.

מצויים - נ"ס"ה גלויים - נ"ס"ה

12. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- אם נשנה את הרגלי האכילה נִוְרִישׁ עולם טוב יותר לדורות הבאים.
 - הורים רבים אינם מְרַשֵּׁים לילדיהם לאכול ממתקים.
 - תכונות גנטיות עוברות בתוֹרְשָׁה.
 - מי שמנוי בספרייה רִשָּׁאי לשאול ממנה ספרים.
 - הילדים קיבלו רְשׁוּת לאכול ממתקים פעם בשבוע.
 - כל ילד חייב להכיר את מוֹרְשֵׁת עמו.
 - אני מקפיד לתקן את המכונית רק במוסך מְרַשֵּׁה.
- א. מיין את המילים המודגשות לשתי קבוצות על פי השורש שלהן, וציין בראש כל עמודה את השורש של כל קבוצה.

וּרְשָׁה	רִשָּׁה
נוריש	ארשים
תורשה	רשאי
אורשה	רשות
	אורשה

- ב. ציין את הבניין של הפועל נִוְרִישׁ. הפעיל
- ג. הפועל מְרַשֵּׁים משמש גם במשמעות אחרת – שונה מזו שבמשפט בראש השאלה.
- כתוב משפט שבו ישמש הפועל במשמעותו האחרת.

הנצר ארשים את הסופטים.

ציין את השורש ואת הבניין של המילה מְרַשֵּׁים במשפט שכתבת.

שורש - רש"א, בניין - הפעיל

13. א. לפניך צירופי סמיכות, ובכל אחד מהם מודגש השם הראשון (הנסמך).

(1) ציין את השורש של כל אחד מן השמות המודגשים.

<u>חמור</u>	החמרת העונש
<u>סור</u>	הסרת מגבלות
<u>קנוח</u>	הקניית ערכים
<u>יבש</u>	הובלת ציוד

(2) ציין את המשקל המשותף לשמות המודגשים.

הקטטה

(3) לפניך צירוף סמיכות, ובו שם מודגש.

הרגלי אכילה

מה המשותף למשקל של שם זה ולמשקל של השמות המודגשים

בתת-סעיף (1)? שניהם מנויים מאגבולת הפניין הפעל

ב. לפניך שמות.

גלות בריאות קיימות התנגדות מהות

מיין את השמות בטבלה שלפניך לפי דרך התצורה שלהם, וכתוב

בראש כל עמודה את דרך התצורה של השמות בה.

בסיס + צורת	שורש + משקל
בריאות	עצות
קיימות	התנגדות
מהות	

14. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

(1) מדינה, משימה, מחיקה, מניפה

(2) גלאי, בנאי, זכאי, קנאי

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

מונחון, חידון, תקנון, הליכון

15. א. לפניך קטע מן המחזה לילדים "עוץ לי גוץ לי" שכתב אברהם שלונסקי

(כפי שהופיע באתר האקדמיה ללשון העברית). בקטע הודגשו מילים.

נִזְדַּמְּן לִי בֵּיתוֹן קֶטְנִי
כְּנֶגֶד עֵינַי, זְעֵטוֹט כְּזָה,
פְּעֵטוֹט כְּזָה, בֵּית - כְּזֵית!
מְנֶגֶד לוֹ מְדוֹרְנֵת דּוֹלְקֵת,
וּמְסָבִיב לְמְדוֹרְנֵת מְכַרְכֵּר
לוֹ אֵיזָה בְּרִנְשׁוֹן, וְהוּא
עַלְבָּלוֹב כְּזָה, זְעֵרוֹר
כְּזָה... אֶכֶן בְּרִנְשׁוֹן קֶטְנִי,
אִישׁוֹן-פְּזִיזוֹן כְּזָה, מְצַחִיקוֹן כְּזָה...

(1) ציין את המשמעות המשותפת לכל המילים המודגשות.

התשובה

(2) מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות,

לפי שתי דרכי התצורה הנתונות.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
קטנל	ביתון
פעטל	מדורנת
זערור	ברנשון אישון

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מסומנת בקו המילה **סביבתי**.

(1) החברה להגנת הטבע מפעילה תכנית לחינוך **סביבתי** שמטרתה

לקדם את ערכי השמירה על הטבע והסביבה בקרב הדור הצעיר.

(2) **בסביבתי** הקרובה רבים מדברים על חשיבות המזון הבריא.

ציין את סוג הצורך הסופי במילה "סביבתי" בכל אחד מן המשפטים

(צורך גזירה או צורך נטייה) ואת משמעותו.

משפט (1): סוג הצורך גזירה משמעותו סוג תואר

משפט (2): סוג הצורך נטייה משמעותו סיוכות

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

11. א. לפניך שמונה משפטים. בכל משפט מודגש פועל בצורת בינוני, נקבה. (בסוגריים אותו הפועל מנוקד).
ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
הרופאה מנחה (מְנַחֶה) את החולה בעת השחרור מאשפוז.	נח"ו	הפעי"ז
אפליית הנשים נדונה (נְדוּנָה) לאחרונה בהרחבה בכלי התקשורת.	דנ"ו	הפעי"ז
העובדת טענה שאינה מופליית (מְפֹלֶיית) לרעה.	פ"א	הפעי"ז
התנועה הפמיניסטית נודעת (נוֹדְעֶת) בפעילותה להשגת שוויון לנשים.	יד"ע	הפעי"ז
יש מקומות שבהם העבודה משתנה (מְשַׁתְּנָה) על פי הצרכים.	שנ"ו	התפע"ל
לא כל אישה מוכנה (מוֹכְנָה) לעבוד מספר רב של שעות בשבוע.	כ"ו	התפע"ל
הרשות המקומית מושללת (מוֹשְׁלֶלֶת) ביישוב ביד רמה.	מש"ל	התפע"ל
הנהלת הרכבת מורה (מוֹרָה) לעובדים לחזור לעבודה.	יח"ו	התפע"ל

- ב. בחר באחת מצורות הבינוני שבטבלה, שמשמשת בעברית גם בתפקיד של שם עצם, כתוב משפט, ושבץ בו את המילה בתפקיד שם עצם.

האנחה הנציין את האסגות ב"ס
(אפסרסם אסגה, אסגת, אורה)

12. א. לפניך צירופים ומשפטים שבהם מילים מודגשות.

התלמיד הנִיד בראשו.

נִיד הוא אדם שעובר ממקום למקום.

את המכשיר הזה אפשר לְנִיד במפעל על פי הצרכים.

נִידת משטרה.

כושר הנִידות שלו יכול להיפגע בעקבות תאונה.

חלה תְּנוּדָה חדה בשער השקל.

(1) ציין את השורש המשותף לכל המילים נִיד

(2) העתק מבין המילים המודגשות רק את הפעלים, וליד כל פועל

כתוב את הבניין שלו.

הנִיד - הפעיל

נִיד - פיעל

(3) העתק מבין המילים המודגשות רק את שמות העצם, וציין ליד

כל שם את דרך התצורה שלו.

נִיד - שורש + מסק

נִידת - שורש + אסק

נִידות - חסיוס + נוכן

תְּנוּדָה - שורש + מסק

ב. הקף את המילים השייכות לאותה גזרה של המילים המודגשות

שבסעיף א.

הקמתי (הקמתי), ניסיתי (נסיתי), הובלתי (הובלתי),

מְצאתי (מְצאתי), הונפתי (הונפתי), התפניתי (התפניתי)

הועמדתי (העמדתי)

12. א. לפניך צירופים ומשפטים שבהם מילים מודגשות.

התלמיד הניד בראשו.

ננד הוא אדם שעובר ממקום למקום.

את המכשיר הזה אפשר לניד במפעל על פי הצרכים.

נידת משטרה.

כושר הנידות שלו יכול להיפגע בעקבות תאונה.

חלה תנודה חדה בשער השקל.

(1) ציין את השורש המשותף לכל המילים נ"ד

(2) העתק מבין המילים המודגשות רק את הפעלים, וליד כל פועל

כתוב את הבניין שלו.

הניד - הפעיל

ניד - פיעל

(3) העתק מבין המילים המודגשות רק את שמות העצם, וציין ליד

כל שם את דרך התצורה שלו.

ניד - שורש + מסקל

ניד - שורש + אסקל

ניד - חסיוס + נוכן

הניד - שורש + אסקל

ב. הקף את המילים השייכות לאותה גזרה של המילים המודגשות

שבסעיף א.

הקמתי (הקמתי), ניסיתי (נסיתי), הובלתי (הובלתי),

מציאתי (מציאתי), הונפתי (הונפתי), התפניתי (התפניתי)

הועמדתי (הועמדתי)

13. א. לפניך קטע על פי מאמרה של דפנה יזרעאלי (טקסט 1) שהודגשו בו שמות במשקלי שמות הפעולה.

תקופות אלה הצטיינו ביצירתיות חברתית, **בערעור** על מוסכמות ובעריכת ניסויים בדפוסי חיים חדשים. רבים מן המכשולים שהפריעו לבנייה מחודשת של תפקידי גברים ונשים צומצמו, ונוצרה הזדמנות להגדרה מחדש של התפקידים המסורתיים ושל היחסים בין גברים לנשים. לפני העלייה ארצה היה שוויון הנשים מובן מאלין, והוא התבטא בשילוב שני המינים בקבוצות ובפעולות של הארגונים. כשהגיעו ארצה נשללה מן הנשים ההזדמנות לכבוש תחומי עבודה חדשים כמו החקלאות והשמירה.

מבין השמות המודגשים העתק ארבעה שמות במשקלי שמות הפעולה בבניינים שונים. ציין את הבניין של כל שם פעולה.

שם ערצור, הבניין: פיצץ
שם אריכה, הבניין: קץ
שם הכפאנה, הבניין: התפצץ
שם הסדרה, הבניין: הפציץ

ב. לפניך שלושה צמדים של שמות פעולה. לכל צמד – שורש משותף.

הלואה הלואה אנאה
הודיה הודעה ידואה
השריה השראה שרואה

(1) ציין בקו שלאחר כל צמד את השורש המשותף של המילים בצמד.

(2) בחר בצמד אחד, וכתוב משפט או צירוף לכל מילה.

משפט / צירוף למילה הראשונה

הקלה נצ"ן את חם ההוציה.

משפט / צירוף למילה השנייה

התשוב אשר הוציה באציה.

ג. לפניך צמד נוסף, שכל מילה בו גזורה משורש אחר.

ודוי אציה ודוא נצ"ו

ציין את השורש של כל מילה.

14. א. לפניך קטע, ובו שמונה שמות מודגשים.

שוויון מגדרי בין גברים לנשים אין פירושו שעל הנשים להיות דומות לגברים, אלא שה**שוניות** של הנשים לא תפגע באפשרויות שלהן להתקדם. למשל ה**זכות** של אימהות לילדים קטנים ליהנות מקיצור שעות העבודה, והבחירה של נשים רבות במשרה המאפשרת להן **גמישות** בשעות העבודה, לא אמורות לפגוע ב**יכולת** שלהן להגיע לתפקידים בכירים, ולא אמורות למנוע מהן **ביטחון** בתעסוקה.

לפניך טבלה ריקה.

מיין בטבלה את השמות לפי דרך התצורה שלהם, וכתוב בראש כל עמודה את דרך התצורה של השמות בה.

הסמל + זכרון	קורס + אפקט
אצטרי שונות אימות	שוויון זכות יכולת ביטחון תעסוקה

ב. (1) לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

שטות חטוי טעות נקוי

(2) לפניך צירופים ובהם שמות מודגשים.

הקף את השם המודגש שהצורן הסופי בו הוא □ נִי.

צירוף שמני מסלול עיוני שימוש חסכוני טיעון הגיוני

החוקרים גילו שהלמידה על כישלונות של מדענים מעוררי השראה גורמת לתלמידים לחוש מוטיבציה ללמוד מדע, להאמין ביכולתם, והיא ממריצה אותם להגיע להישגים גבוהים יותר בטווח הארוך. בלמידה כזאת המדענים מעוררי השראה משמשים עבור התלמידים מודל לחקוי המדגים את הרעיון כי המאמץ משתלם וכי כישלון וקשי הם בלתי נמנעים בדרך להצלחה.

(1) בטבלה שלפניך מנין את המילים המודגשות לפי הגזרות.

מילים בגזרות הנחים	מילים בגזרת השלמים
מאוררי לחוש חיקוי קושי	מאריצה משמשים

(2) העתק את המילים שמיינת לגזרות הנחים, וציין את השורש של כל אחת מהן.

מאוררי - אור, לחוש - חו, חיקוי - חק, קושי - קש

ב. לפניך שני צירופים, ובכל צירוף יש מילה מודגשת.

פיתוח יצירתיות, כיווני חשיבה יצירתיים

לפניך משפטים המתארים את דרכי ההיווצרות של כל אחת מן המילים המודגשות.

בכל משפט השלם את המידע החסר, והקפד את האפשרות הנכונה מבין שתי האפשרויות המוצעות בו.

• המילה יצירתיות נוצרה כך:

למילה יצירתי נוסף הצורן צורת, סוג הצורן הוא צורן נטייה / צורן גזירה ומשמעותו היא לא מופסד.

• המילה יצירתיים נוצרה כך:

למילה יצירתי נוסף הצורן אים, סוג הצורן הוא צורן נטייה / צורן גזירה, ומשמעותו היא ריבוי.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

12. א. לפניך קטע, ובו מילים מודגשות.

מצד אחד אנו יודעים שבכל **עֲשִׂיה** יכולות להיות טעויות ומהן אפשר ללמוד, ומצד אחר אנו דורשים מן התלמידים הצלחה, **תְּשׁוּבוֹת נְכוֹנוֹת** והבעה של רעיונות מלאים. אז מה בדיוק אני רוצה? שנקבל תשובות **שְׂגוּיּוֹת** כתשובות נכונות רק כדי שלא להעליב את התלמיד או לְדַכֵּא את היצירתיות שלו? ממש לא!

בטבלה שלפניך ציין את ה**שורש** של כל מילה, וכתוב מילה נוספת על פי ההנחיות.

שורש	עֲשִׂיה	תְּשׁוּבוֹת	נְכוֹנוֹת	שְׂגוּיּוֹת	לְדַכֵּא
השורש	עֲשִׂיה	שׁוּב	כּוּן	שִׁי	דַכֵּא
כתוב מילה לפי ההנחיה	שם עצם אחר מאותו השורש	פועל בבניין הפעיל מאותו השורש	פועל בבניין פיעל מאותו השורש	שם פועל מאותו השורש ובאותו הבניין בזמן עתיד ובגוף מדבר	פועל מאותו השורש ובאותו הבניין
	מַעֲשֵׂה	הִשִּׁיב	כּוֹנֵן/כִּינֵן	שִׁיב	יַדְכִּיב

ב. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- כשילד **נִעְנֶה** בחיזוקים ובחיוכים מהסביבה, הוא אינו חושש לומר מילים חדשות. הוֹרֵה
 - המורה **נִעְנֶה** לבקשת התלמידים לדחות את המבחן. עֲבַר
 - מה **נִעְנֶה** קלד כשישאל אותנו אם הוא הצליח או נכשל? אֶתִּירֵי
- (1) ציין את ה**שורש** המשותף לשלושת הפעלים המודגשים. עֲנִי
- (2) ציין ליד כל משפט את הזמן של הפועל המודגש בו.
- (3) שלושת הפעלים המודגשים מתחילים באות נו"ן המשמשת בהם מוספית (תחילית).

- הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת תפקיד האות נו"ן המוספית.
- ציין את תפקיד האות נו"ן המוספית בפועל שהקפת. מוספית מן עתיד, אית"ן
- ציין את תפקיד האות נו"ן המוספית המשותף לשני הפעלים האחרים (שלא הקפת). מוספית ע"בנין (ש"ב)

15. א. לפניך קטע, ובו מודגשות המילים: למידה, גיחוך, הקנטה.

מטרת המאמר היא להזכיר לנו את החשיבות של הטעייה במהלך ה**לְמִידָה** ולחדד את השאלה: איך אפשר לעודד את תלמידינו להציע פתרונות בלי שיחששו מפסילתם, ואיך למנוע מהם את החשש שאם יטעו ישלמו על כך מחיר כגון **גְחוּךְ**, הערה, הורדת ציון במבחן, לגלוג, ה**קִנְטָה** מצד חברים.

העותק מן הקטע לטבלה שלפניך שתי מילים נוספות באותו משקל של כל אחת מן המילים המודגשות.

מילים במשקל המילה לְמִידָה	מילים במשקל המילה גְחוּךְ	מילים במשקל המילה הִקְנָטָה
I. פְּסִיכָה	I. כְּפִסָּה	I. הַצָּרָה
II. טְעִיָּה	II. צִיּוֹן	II. הַנִּזְוָה

ב. לפניך ארבע קבוצות מילים שבכל אחת מהן יש מילה היוצאת דופן מבחינת השורש.

בכל קבוצה הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וציין את השורש שלה.

קבוצה 1: תַּחְלוּאָה, מַחְלַת השפעת, חוֹלִים, מַחְלָה (סליחה)	אֲתָם
קבוצה 2: רְשוּת, הִרְשָׁאָה, מוֹרְשָׁת, רְשִׁיּוֹן	יָרָם
קבוצה 3: שָׁב, שִׁיבָה, מוֹשְׁבָה, תִּישְׁבוּ	עָבַד
קבוצה 4: הוֹרָה יחידני, הוֹרָאָה, נוֹרָה, יִירוּ	הַרְוִיב

ג. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם שני פעלים מודגשים. בכל משפט הקף את הפועל המתאים למשמעות המשפט.

(1) במחקר החדש החוקרים נוכחים / נוכחים לדעת כי קשה לנו ללמוד מן הכישלון שלנו, אבל מכישלונות של אחרים אנחנו מצליחים ללמוד.

(2) אפילו תוצאות המחקר לא הוֹזִיזו / הוֹזִיזו אותם מעמדתם הישנה.

נכשלים ומתגברים בספריית "בית אריאלה" – ערב כישלונות

זה יקרה ביום שלישי 24 באוקטובר בשעות 19:30-21:30 – אירוע מיוחד בהשתתפות יוצרים, סופרים ואומנים בבית אריאלה!
 ושוב אנחנו כאן, מדברים איתכם על כישלון. באירוע יופיעו שלושה דוברים, שכל אחד מהם יספר לכם על הכישלון האישי שלו, כישלון שממנו הוא למד והתפתח, ובמבט לאחור נהפך עבורו ליתרון.
 אחת הדוברות באירוע היא סמדר שיר. שיר כתבה יותר מ-400 ספרים. היא סופרת, עיתונאית, מחזאית ופזמונאית. דובר נוסף הוא ליאור פרנקל, יום וסופר. ספרו האחרון נהפך במהרה לרב-מכר. הדובר השלישי הוא עיתונאי, תסריטאי, עורך, סופר ישראלי ומנחה סדנאות כתיבה – עומר ברק. עומר ברק כתב את אחד מרבי המכר של שנת 2017 "לחוך חתונה".

(1) בקטע יש שימוש רב בשמות של בעלי מקצוע שנוצרו בדרכי תצורה שונות. העתק מן הקטע –

- שלושה שמות של בעלי מקצוע שנוצרו בצורות הבינוני: יוצר סופר דובר
- שם של בעל מקצוע שנוצר בדרך של בסיס וצורת סופי: עיתונאי/תסריטאי
- שם של בעל מקצוע שנוצר בדרך של שורש ומשקל (לא במשקלי הבינוני): יכר

(2) בקטע יש שימוש בשמות תואר שנוצרו בדרכי תצורה שונות. העתק מן הקטע –

- שם תואר בצורת הבינוני: נוסל
- שם תואר שנוצר בדרך של בסיס וצורת סופי: ישראל

(3) העתק מן הקטע שם עצם במשקל קטלון (קיטלון): ביטלון ושם עצם במשקל קטלון: יתרון

(4) העתק מן הקטע שני שמות עצם המסתיימים בצורני נטייה שונים זה מזה, וציין את המשמעות של כל אחד

מצורני הנטייה בשמות שהעתקת.

סופרת-מסאלת נקבה ; אולמנים- ריבוי

ב. לפניך רשימת מילים. הקף את ארבע המילים שנוצרו בדרך של שורש ומשקל.

- מדען, שמרון, מנהלון, בדרון, קבלון, בכין, שיאן אולימפי

תרגול נעים!